

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

**Výzkum kvality překladu anglických částí
studentských prací na Fakultě tělesné
kultury**

(Bakalářská práce)

2021

Pavel Maňák

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

Výzkum kvality překladu anglických částí studentských prací na Fakultě tělesné kultury (Bakalářská práce)

Autor: **Pavel Maňák**

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: **Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.**

Počet stran: 80

Počet znaků: 79731

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne: 4.5.2021

Pavel Maňák

Děkuji vedoucí práce paní Dr. Jitce Zehnalové, Dr. za trpělivost, užitečnou metodickou pomoc a cenné rady při zpracování bakalářské práce. Dále děkuji svým přátelům, hlavně Ing. Ondřeji Kostkovi, Michaelě Vaverkové a Bc. Matěji Vozábalovi, ale i dalším koblížkům.

Seznam použitých zkratk

TQI – Translation quality index (index kvality překladu)

VT – výchozí text

CT – cílový text

KAS – Katedra sportu

KAT – Katedra aplikovaných pohyblivých aktivit

KFA – Fakulta fyzioterapie

KPK – Katedra přírodních věd v kinantropologii

KRL – Katedra rekreologie

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Hodnocení abstraktu	38
Tabulka 2 - Hodnocení shrnutí.....	41
Tabulka 3 - Výsledky hodnocení abstraktů na KAS.....	42
Tabulka 4 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KAS	45
Tabulka 5 - Výsledky hodnocení abstraktů na KAT.....	46
Tabulka 6 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KAT	48
Tabulka 7 - Výsledky hodnocení abstraktů na KFA.....	49
Tabulka 8 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KFA	51
Tabulka 9 - Výsledky hodnocení abstraktů na KPK.....	52
Tabulka 10 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KPK	54
Tabulka 11 - Výsledky hodnocení abstraktů na KRL.....	55
Tabulka 12 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KRL	57
Tabulka 13 - Výsledky hodnocení shrnutí na KAS	58
Tabulka 14 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KAS.....	60
Tabulka 15 - Výsledky hodnocení shrnutí na KAT	61
Tabulka 16 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KAT.....	63
Tabulka 17 - Výsledky hodnocení shrnutí na KFA	64
Tabulka 18 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KFA	66
Tabulka 19 - Výsledky hodnocení shrnutí na KPK	67
Tabulka 20 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KPK.....	69
Tabulka 21 - Výsledky hodnocení shrnutí na KRL	70
Tabulka 22 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KRL.....	72

Seznam použitých zkratk	4
Seznam tabulek	5
Úvod	8
1 Teoretické předpoklady	10
1.1 Otázka kvality	12
1.2 Teorie překladu do 20. stol	13
1.3 Přístupy ke kritice překladu od 20. stol	15
1.4 Hodnocení kvality pragmatických textů	17
1.4.1 Katherina Reissová	17
1.4.2 Louise Brunettová	19
1.4.3 Riccardo Schiaffino a Franco Zearo	21
1.5 Typologie chyb	23
1.6 Hodnoticí scénář	25
1.7 Odborný styl a jeho náležitosti	26
1.7.1 Odborný styl v češtině	26
1.7.2 Odborný styl v angličtině	28
1.7.3 Tvůrčí a akademické psaní	30
1.7.4 Formální náležitosti abstraktů a souhrnů	31
2 Praktická část	34
2.1 Vymezení analyzovaného vzorku	34
2.1.1 Praktický hodnoticí scénář	34
2.2 Aplikování modelu pro hodnocení	37
2.2.1 Aplikace na abstrakt	37
2.2.2 Aplikace na shrnutí	39
3 Výsledky analýzy	42
3.1 Abstrakty	42
3.1.1 Katedra sportu	42
3.1.2 Katedra aplikovaných pohyblivých aktivit	46
3.1.3 Fakulta fyzioterapie	49
3.1.4 Katedra přírodních věd v kinantropologii	52
3.1.5 Katedra rekreologie	55
3.2 Shrnutí	58
3.2.1 Katedra sportu	58
3.2.2 Katedra aplikovaných pohyblivých aktivit	61
3.2.3 Fakulta fyzioterapie	64

3.2.4	Katedra přírodních věd v kinantropologii	67
3.2.5	Katedra rekreologie	70
4	Závěr	73
5	Seznam příloh	75
6	Summary	76
7	Bibliografie	78
	Anotace	81
	Abstract	81

Úvod

Kritika překladu, nebo také hodnocení kvality překladu¹, je součástí života překladatelů již od pradávna. Potýkali se s ní antičtí překladatelé i překladatelé bible. V posledních letech se dostává angličtině stále důležitějšího postavení jako hlavního jazyka celosvětové komunikace a tím narůstá počet překládaných textů. Kritika překladu se tak stává stále důležitějším odvětvím v akademickém i profesionálním prostředí. Svědčí o tom například i mezinárodní ISO certifikace kvality nebo evropská norma EN-15038:2006. Kritika překladu je také hojně využívána jako prostředek pro zlepšení schopností studentů translatologie. I přesto však někteří autoři poukazují na rozdíl mezi teoretickými východisky a praktickými potřebami.

Cílem této práce je zhodnotit kvalitu překladu anglických částí studentských prací na Fakultě tělesné kultury. Proč se však vůbec zabývat překladem tak specifických textů, jako jsou abstrakty a shrnutí bakalářských studentských prací? Jedná se totiž o jediné části práce, která má k dispozici zahraniční čtenář. Právě skrze abstrakt a shrnutí má tak student jedinečnou možnost případného zahraničního čtenáře zaujmout svou prací a zapůsobit natolik, že si čtenář nechá práci přeložit. Zároveň je kvalita překladu těchto částí něco, co je v hodnocení práce opomenuto, protože hodnotitele často zajímá pouze obsahová část práce. Jedním z vedlejších cílů této práce je poukázat na to, že i tyto části studentských prací je nutné podrobit kritice.

První kapitola představuje důležité přístupy k teorii překladu a jejich vztah ke kritice překladu. Kritika překladu je vždy poplatná představám o „ideálním“ překladu, a tak odráží jednotlivé přístupy k teorii překladu napříč historií. Kabelka přirovnává funkci překladatelské kritiky k funkci revizora – dodržování pravidel, na kterých se shodli teoretici v dané době (Kabelka 2019, s. 108). Pokud mluvíme o kritice překladu, vyjadřujeme se k samotné podstatě teorie překladu a požadavkům na něj. Mezi teorií překladu a překladatelskou kritikou je vztah, který popisuje Knittlová: „...dalším úkonem teorie překladu je poskytnout podklady pro erudovanou kritiku, která by měl brát v úvahu především funkční dimenzi, být

¹ V této práci jsou pojmy hodnocení kvality a kritika překladu použity synonymně.

objektivní a zakládat se na analýze překladatelských operací” (Knittlová 2010, s. 192).

V této části dále jsou představeny jednotlivé modely pro hodnocení překladu, stručně popsány jejich výhody a nevýhody a zhodnocena jejich aplikovatelnost pro cíle této práce. Dále zde jsou také představeny zásady a rozdíly českého a anglického odborného stylu, stejně jako poznatky o akademickém psaní a vnitřních normách FTK.

Druhá kapitola popisuje metodiku použitou k vytvoření specifických hodnotících kritérií. Jak je představeno v kapitole první, stanovení objektivních kritérií je palčivým problémem každého modelu hodnocení. Model hodnocení popsáný v této části vychází z uvedených poznatků a snaží se je aplikovat co nejvhodněji na specifický typ textů. Tento model pracuje s počítáním chyb v textu. Každá chyba je zařazena do kategorie dle závažnosti, a následně je jí přidělena bodová hodnota. Od této hodnoty se pak odvíjí TQI – index kvality překladu. Navrhnutý model byl nejdříve otestován a evaluován na příkladovém textu, následně revidován a poté aplikován na vymezené texty. Výstupem této práce jsou souhrnné tabulky obsahující informace o kvalitě jednotlivých analyzovaných textů.

1 Teoretické předpoklady

Jednou z hlavních překážek kritiky překladu je, že napříč publikacemi se přístup teoretiků ke kritice překladu zásadně liší. Ačkoliv panuje obecná shoda, že překlad by měl být „dobrý“, „vhodný“, „věrný“, „adekvátní“ či „dosahovat určité kvality“, samotné definice těchto požadavků jsou vágní.

Další překážkou je pak rozdíl mezi teoretickými modely a těmi prakticky používanými. Wang² (2017, s. 1) zmiňuje fakt, že teoretické modely jsou v praxi často odmítány jako „příliš idylické“. Na straně druhé pak teoretikové odmítají modely používané v praxi, protože jsou „subjektivní a bez teoretického základu“. Určitým faktorem zde může být to, že obě strany pracují s jiným typem textů. Wang (2017, s. 2): „Většina teoretiků raději zkoumá texty literární, např. poezii, drama, nebo romány, protože podle nich je krásná literatura zajímavější na zkoumání z hlediska lingvistického, estetického, kulturního a filozofického.“ Tohoto si všímá už Reissová: „Teorie překladu vždy rozlišovala mezi překladem textů pragmatických a literárních, ovšem toto rozlišení je tak nešťastné, že pragmatické texty byly považovány za bezproblémové“ (2014, s. 17). Thelen (2008, s. 422) také zmiňuje fakt, že teoretické modely jsou velmi rozsáhlé a jejich použití v praxi by bylo velmi časově nákladné. Jak vyplývá z části 1.3, většina teoretických modelů kritiky překladu se zaměřuje spíše na hodnocení kvalitativní, zatímco praktické modely jsou kvantitativní. Překážky a problémy při vytváření a využití modelů pro hodnocení kvality pak Williams shrnuje následovně:

² Pokud není uvedeno jinak, všechny překlady cizojazyčných zdrojů jsou mé vlastní.

1. Osoba hodnotitele: Otázka jazykové kompetence hodnotitele.
2. Přísnost: Některé přístupy ignorují drobné chyby v pravopise a interpunkci, další je hodnotí jako závažné chyby. Neexistuje shoda, jak přísně by tyto chyby měly být hodnoceny.
3. Závažnost změny ve významu: Stejně tak neexistuje shoda na tom, jaké změny jsou tolerovatelné. Body 2 a 3 jsou hlavními důvody stížností na „subjektivitu“ kritiků.
4. Vzorkování a analýza celého textu: Hodnocení kvality je tradičně založeno na rozsáhlém zkoumání chyb a je tak náročné na čas i lidské zdroje. Jednou z možností, jak se tomuto vyhnout, je vzorkování, tedy analýza pouze určité části textu. Tato strategie však nepočítá s kompenzací v jiné části textu, nebo znalostí kontextu.
5. Kvantifikace kvality: Kvantifikace dává autorům kritiky pocit objektivitu a doložitelnosti. Pokud má být model kritiky přehledný, nebude obsahovat složité třídění chyb podle jejich závažnosti. Problém pak nastává v mezních případech, kdy rozdíl jedné chyby může rozhodnout o *vyhovujícím/neyhovujícím* překladu.
6. Závažnost chyby: Nevýhody kvantifikace je možné vyřešit rozdělením chyb na *závažné/nezávažné*. Problematické je však určit, co už je závažný problém.
7. Více úrovní hodnocení: Teoretické modely překladu trpí tím, že hodnotí na základě kritérií jako *přesnost, kvalita cílového jazyka, formát, rejstřík*. Problémem však je, jak z těchto kritérií určit celkovou kvalitu textu.
8. Účel kritiky: Teoretické modely pro hodnocení kvality v akademickém prostředí se zásadně liší od těch používaných v praxi (2009, s. 5-6).

Na otázku, jaký by tedy měl být model hodnocení kvality, nabízejí odpověď Shiaffino a Zerao (2003, s. 8). Podle nich by každý model měl být opakovatelný, ověřitelný a objektivní. Opakovatelností myslí, že dvě hodnocení by měla dojít ke stejným závěrům. Ověřitelností myslí, že dva hodnotitelé by měli dojít ke stejným výsledkům. Objektivitou myslí hodnocení bez subjektivního zaujetí.

1.1 Otázka kvality

Otázka kvality je předmětem mnoha diskuzí. Definovat kvalitu jako kritérium pro hodnocení kvality překladu je pak ještě složitější. Jak však zmiňuje Mateo (2014, s. 73): „...prvním krokem pro vytvoření úspěšného modelu je definování kvality. Mnozí tvrdí, že kvalitní překlad je ten, jež splňuje svůj účel.“

Dle Wanga (2017, s. 3) je pro teoretiky překlad „produkt, jehož kvalita se dá měřit podle toho, zdali dosahuje standardu“. Dále pak uvádí, že základními kritérii kvality by měly být „věrnost a přijatelnost“ (Wang 2017, s. 4).

Prakticky používané modely tak naopak využívají systém hodnocení, kde je každá kategorie detailně popsána a bodově ohodnocena. Williams (2001, s. 326) a mnoho dalších rozdělují tento rozdíl v přístupu na kvantitativní a kvalitativní.

Kvantitativní přístupy se snaží o statistické vyjádření kvality, podobně jako ve vědách exaktních. Často se v těchto přístupech analyzuje pouze část textu, ne celý text, a matematicky vyjadřuje počet chyb na textový úsek. Mezi takovéto modely patří například kanadský SICAL nebo standardy Asociace pro lokalizační průmysl LISA QA. Například v modelu LISA jsou pak kritéria rozdělena do různých kategorií a hodnocena na základě závažnosti. V jazykové části se pak posuzují tato kritéria: Chybný překlad, Přesnost, Terminologie, Jazyk, Styl, Země, Konzistence. Je tak zřejmé, že ani kvalitativní přístupy se nevyhnou subjektivitě při hodnocení kvality.

Kvalitativní přístupy se od kvantitativních značně liší. Williams (2001, s. 333) odkazuje například na Nordovou a teorii skoposu. „Překladač musí vzít v potaz skopos textu před začátkem hodnocení kvality, srovnat cílový text se skoposem a poté srovnat výchozí a cílový text.“ Z tohoto poznatku můžeme vyvodit, že kvalitu tyto přístupy určují podle neměřitelného skoposu. Williams (2001, s. 335) se k těmto modelům vyjadřuje takto: „Žádný z nich jasně nedefinuje celkovou kvalitu a tolerovatelnost (chyb). Houseová odmítá překlad soudit a Nordová překlad hodnotí na základě neměřitelné škály hodnot.“ Kvalita je tak jakási proměnná, která se mění podle toho, jak k ní kritik přistupuje. Je také inherentně historicky proměnlivá, jak ilustruje další část této práce.

1.2 Teorie překladu do 20. stol

Pokud se vyjadřujeme k hodnocení kvality z historického hlediska, musíme nutně akceptovat, že tato tvrzení byla vždy poplatná určitému smýšlení nejen o překladu, ale i o toleranci něčeho nového. Podle Mundayho jsou tradičně za definující myšlenku úvah o překladu do 20. století považovány protiklady „slovo za slovo“ a „myšlenka za myšlenku“, jejichž autorství je přisuzováno antickému římskému řečníkovi a překladateli Cicerovi. Cicero popsal svůj přístup k překladu v *De optimo genere oratorum* (46 př. n. l.). Na Cicerův koncept navázal nejslavnější překladatel, sv. Jeroným, při svém překladu Bible. Na rozdíl od původního překladu z řečtiny do latiny překládal sv. Jeroným z původních jazyků (hebrejštiny). V dopise z roku 395 sv. Jeroným přiznává, že „při překladu z řečtiny překládám ne slovo za slovo, ale význam za význam, s výjimkou písma svatého, v němž i syntax skrývá tajemství“ (Munday 2008, s. 20).

Církev aktivně bránila „původní“ verzi bible dalších téměř tisíc let. Jako první tento přístup napadnul anglický teolog Jan Viklef, který razil myšlenku, že člověk je zodpovědný pouze bohu, a proto by bible měla být dostupná všem (Basnett 2002, s. 53).

Anglický teolog a překladatel William Tyndale přišel s vlastním překladem bible, publikovaným v roce 1525, který také vycházel z hebrejštiny. Hlavní kritikou tohoto překladu však byla otázka církevní doktríny (Amos 1973, s. 53). Ačkoliv byl Tyndale upálen v roce 1536, jeho překlad posloužil jako základ pro budoucí Bibli krále Jakuba (Munday 2008, s. 23).

Erasmova verze Nového zákona (v řečtině) publikována roku 1516 posloužila jako základ pro německou verzi publikovanou v roce 1522 Martinem Lutherem. Lutherova verze dbala především na srozumitelnost, protože překládal do „čisté, srozumitelné němčiny“. Luther své překlady obhajuje v Dopise o překládání (Sendbrief vom Dolmetschen) z roku 1530 a jeho překlad nového zákona sehrál důležitou roli při církevní reformaci (Munday 2008, s. 23-24).

Francouzský humanista Erienne Dolet publikoval v roce 1540 soubor krátkých doporučení Jak správně překládat z jednoho jazyka do druhého (Lamanière de bien traduire d'une langue en aultre), ve kterém jako první stanovil pět základních principů pro překladatele.

1. dokonale pochopit smysl a myšlenky původního autora, ačkoliv má právo vysvětlit nejasnosti
2. ovládat oba jazyky – výchozí i cílový,
3. vyhýbat se doslovnému překladu,
4. používat srozumitelný jazyk bez množství latinismů a novotvarů,
5. dbát o dobrý, uhlazený, elegantní a jednotný styl (Bassnett 2002, s. 60-61).

Dolet byl odsouzen v roce 1546 za „chybný“ překlad jednoho z Platónových textů. Doletova verze naznačovala, že žádný posmrtný život neexistuje (Bassnett 2002, s. 62).

Angličan John Dryden v roce 1680 rozdělil překlad do tří částí:

1. Metafráze: překlad slovo za slovo, řádek po řádku, z jednoho jazyka do druhého
2. Parafráze: volnější překlad, Cicerův překlad smyslu za smysl
3. Imitace: odproštění se od originálního textu dle potřeb překladatele

Sám Dryden se dle vlastních slov pohyboval někde na pomezí metafráze a parafráze (Bassnett 2002, s. 66). Také přišel s tvrzením, že překladatel musí být zběhlý ve více oblastech a toto tvrzení ilustruje na překladu poezie. Dle Drydena musí pro úspěšné přeložení poezie překladatel ovládat oba jazyky, pochopit „ducha“ díla a myšlenku původního autora a zároveň být i básníkem.

Na konci 18. století představil Alexander Fraser Tytler v díle Esej o zásadách překládání (Essay on the Principles of Translation) tři základní pravidla pro překlad. Jedná se o první systematickou studii zabývající se překladatelskými procesy. Tytler i Dryden se zabývali převážně problematikou zachování jakési „duše“ díla. Podle Tytlera by měl ideální překlad:

1. Předat všechny myšlenky originálu
2. Zachovat styl a způsob psaní originálu
3. Zachovat „lehkost“ originálu

Německý kazatel a překladatel Friedrich Schleiermacher (1768-1834) přišel s myšlenkou vytvoření speciálního jazyka pro překlad. Dále rozdělil překladatele na dva typy:

1. Tlumočník, který se zabývá komerčními texty
2. Překladatel, který se zabývá uměleckými texty

Munday uvádí, že Schleiermacher nepovažoval za důležité pomyslný souboj konceptů „slovo za slovo“ a „smysl za smysl“, ale kladl důraz na přiblížení původního autora a příjemce díla v jiném jazyce. Překladatel tak může buď příjemce přiblížit původní kultuře, nebo dílo přiblížit cílové kultuře (Munday 2008, s. 28–29). Bassnettová (2002, s.77) shrnuje rozdělení překladatelských přístupů od průmyslové revoluce až první světovou válku následovně:

1. Překlad je záležitostí odborníků a výchozí text je vždy nadřazen přeloženým verzím.
2. Překlad je prostředkem, jak motivovat příjemce k návratu k původnímu dílu
3. Překlad je prostředkem ke „osvětě“ příjemce skrze záměrnou nepřirozenost přeloženého textu
4. Překlad je prostředkem pro překladatele k předložení své „pragmatické“ verze příjemci
5. Překlad je prostředkem pro vylepšení původního textu a k jeho pozdvižení na „vyšší“ kulturní úroveň

Od 20. století se pak kritika překladu vyvíjí společně s teorií překladu jako vědní disciplína a přístupy ke kritice zrcadlí přístupy k samotné teorii překladu.

1.3 Přístupy ke kritice překladu od 20. stol

Nejdetailněji pak popsala přístupy ke kritice překladu Houseová ve svém modelu pro hodnocení kvality (2015, s. 8-20). Důležité je zmínit fakt, že Houseová popisuje pouze teoretické přístupy:

Psychosociální (mentalistický) přístup je historicky nejprominentnější. Nejčastěji je spojován s překlady Bible. Je založen na subjektivním hodnocení a intuici. Tento přístup přežívá dodnes díky neo-hermeneutickým překladatelům a kritikům. Mezi tradiční zástupce patří například Friedrich Schleiermacher nebo George Steiner. Mentalisté označují překlad za kreativní činnost závislou pouze na osobě překladatele a jeho subjektivní interpretaci původního textu.

Přístupy založené na odpovědích dále rozděluje Houseová na behavioristické a funkcionalistické. Behavioristický přístup je tradičně spojován s Eugenem Nidou a Charlesem Taberem, kteří se v 70. letech pokusili poprvé měřit kvalitu překladu. Nidův model se zaměřil na reakce příjemců překladu. Kritéria pro hodnocení jsou

např. srozumitelnost a informovanost. Cílem bylo zjistit, zda bude překlad na čtenáře působit „ekvivalentní účinkem“. Pokud ano, dá se překlad považovat za „dobrý“.

Funkcionalistický přístup se zaměřuje na překladatelskou teorii skoposu. Tradičními představiteli jsou Katherina Reissová a Hans Vermeer. Dle těchto teoretiků je klíčem každého překladu již zmíněný skopos – účel textu. Tento přístup se zaměřuje na osobu překladatele jako klíčový prvek „dobrého“ nebo „špatného“ překladu. Housová tomuto přístupu vyčítá hlavně to, že na text v cílovém jazyce nahlíží izolovaně, bez přihlídnutí k původnímu textu nebo jeho socio-kulturnímu prostředí. Je tak velmi těžké určit, kdy se jedná o adekvátní nebo přijatelný překlad a kdy pouze o příliš volný překlad nebo adaptaci.

Přístupy zaměřené na text a diskurz dále dělí Houseová do tří skupin. První jsou přístupy deskriptivní, druhá sdružuje přístupy filozofické, socio-kulturní a socio-politické, třetí přístupy lingvistické. Deskriptivní přístupy se zabývají převážně překlady literatury. Hlavním představitelem a zároveň průkopníkem tohoto přístupu je Gideon Toury. Z hlediska kritiky překladu tyto přístupy zachovávají pojmy ekvivalence, nevyjadřují však vztah mezi původním textem a textem v cílovém jazyce. Kvalitu překladu hodnotí hlavně na základě textové funkce, poplatnosti cílovému sociokulturnímu kontextu a podobnosti textům stejného žánru. Tento přístup tak postrádá jakékoliv normy a opírají se o subjektivní dojem.

Filozofické, socio-kulturní a socio-politické přístupy se zaměřují na ideologii, filozofii a socio-politické myšlenky v přeloženém textu. Z hlediska kritiky překladu se zajímají, proč a jak mohou být překladatelé a určité texty zneužity k propagaci ideologií. Patří sem přístupy teoretiků zabývajících se post-strukturalismem a post-kolonialismem, v moderní době pak feminizmem a politickou korektností. Tento přístup však nedokáže objektivně rozlišit mezi přeloženým textem a adaptací.

Lingvistické přístupy aplikují poznatky z analýzy diskurzu, pragmatiky, sociolingvistiky a stylistiky. Zabývají se především vztahem mezi VT a CT, liší se však v objektivním hodnocení použitých překladatelských strategií a jejich klasifikací. Housová označuje za nejslibnější právě přístupy, které „explicitně berou v potaz propojenost VT a CT, protože propojení jazyka a reálií je klíčové pro význam i pro překlad“ (House 2001, s. 247). Houseová zakládá své modely pro kritiku překladu právě na základech tohoto přístupu.

Jak je z výše popsaných přístupů zřejmé, zaměřují se spíše na texty literární. Pro hodnocení studentských prací tak jsou relevantní zřejmě pouze přístupy zaměřené na text a diskurz, které berou v potaz vztah VT a CT, a to pouze v případě hodnocení stylových náležitostí. Žádný z těchto přístupů však neposkytuje jasný návod, jak a podle jakých kritérií kvalitu hodnotit a jak ji určit. Pro konkrétní a objektivní hodnocení kvality je nutné se zaměřit přímo na přístupy zabývající se kvalitou pragmatických textů.

1.4 Hodnocení kvality pragmatických textů

Zde uvedené poznatky byly vybrány na základě jejich relevance k cílům práce. Jedná se o autory modelů a poznatků k modelům kvalitativním i kvantitativním, které se primárně zabývají hodnocením kvality pragmatických textů. Tyto poznatky tvoří základ pro praktickou část. Poznátka vycházejí z přehledu v publikaci *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace* (Zehnalová et al. 2015).

1.4.1 Katherina Reissová

Reissová se vyjádřila ke kritice překladu již v roce 1971 v monografii *Možnosti a hranice kritiky překladu* (Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik). V tomto díle používá termín *kritika překladu* (translation criticism). Reissová se nejdříve zamýšlí nad objektivitou hodnocení kvality. Za objektivní hodnocení kvality považuje takové, které je ověřitelné, protože každá kritika překladu, ať už pozitivní, nebo negativní, musí být explicitně definována a doložena příklady. (Reiss 2010, s. 4). Tento její poznatek se zdá být společným bodem všech přístupů k hodnocení kvality pragmatických textů.

Dále se pak Reissová zabývá výhodami a nevýhodami kritiky pouze na základě cílového textu a komparace výchozího a cílového textu. Nebrání se myšlence hodnocení kvality pouze na základě podoby textu v cílovém jazyce. Argumentuje tím, že pokud má kritik k dispozici pouze cílový text, může se vyhnout „vágnímu generalizování jako *plynulý překlad* nebo *čte se stejně jako originál*“. Pro důkladné celkové zhodnocení kvality však zastává myšlenku, že cílový text musí být srovnán s textem výchozím. Dobrým překladem je pro ni takový, který zprostředkovává

věrnost záměru. Proces hodnocení by měl začít určením typu textu a poté přikročit k hodnocení jazykových a mimojazykových prvků (Reiss 2010, s. 14). Jak uvádí Zehnalová, Reissová vychází z Bühlerova pojetí funkčních stylů a přistupuje ke kritice překladu právě v závislosti na tom, která textová funkce v textu převažuje (Zehnalová et al 2015, s. 63).

Reissová řadí k textům zaměřených na obsah mimo jiné i studentské práce. Zmiňuje však také fakt, že forma a obsah spolu souvisí, a ačkoliv dělí texty na texty zaměřené na obsah a texty zaměřené na formu, tak způsob, jakým je myšlenka vyjádřena, je stejně důležitý, jako myšlenka sama. U tohoto typu textů pak považuje za „uspokojivý“ překlad takový, který zprostředkuje přenos „hlavních myšlenek“. Upozorňuje však také na důležitost formálních náležitostí tohoto typů textu, tedy dodržování cílových stylových norem (Reiss, 2010, s. 27-28). Teprve po určení typu textu přikračuje Reissová k hodnocení jednotlivých prostředků, které měří kvalitativně. Překlad stanovených kritérií je přebrán z publikace *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace*:

1. Jazykové prostředky, které dále rozděluje na:
 - a) Sémantické prvky – kritik se zaměřuje na polysémii, homonymii, nesprávnou interpretaci a nadbytečné přidávání a vynechávání. Hodnocením je pak ekvivalence.
 - b) Lexikální prvky – kritik se zaměřuje na terminologii, idiomy, homonyma, jména, metafory a slovní hříčky apod.
 - c) Gramatické prvky – do této kategorie spadá řádné užití jazyka vzhledem k jeho sémantickým prvkům a stylistickým požadavkům na něj. Za „adekvátní“ považuje to, že gramatická struktura výchozího textu byla správně pochopena a převedena s přihlédnutím ke stylistice a idiomatičnosti cílového jazyka. Hodnocením je správnost.
 - d) Stylistické prvky – kritik hodnotí reflektování výchozího textu a jeho převod. Spadá sem spisovnost jazyka, idiolekt, časová příznakovost apod. Hodnocením je korespondence (Zehnalová et al 2015, s. 63).

„Kritik ověřuje u sémantických prvků ekvivalenci, u lexikálních prvků adekvátnost, u gramatických správnost a u stylistických korespondenci“ (Zehnalová et al. 2015, s. 64).

2. Mimoslovníkové prostředky, které dále rozděluje na: téma, čas, místo, příjemci textu, autor, expresivita.

Reissová se ovšem nevyjadřuje k požadavkům kvality, ani ji nijak nedefinuje. Její model také neposkytuje jasný návod, jak texty hodnotit, a za dobrý překlad textu zaměřeného na obsah považuje takový, který zprostředkovává přenos hlavních myšlenek. Její rozlišení na slovníkové a mimoslovníkové prvky je však jednou z možností, jak hodnotit překlady tohoto typu textů. Lauscherová (2000) hodnotí přístup Reissové takto: „Z hlediska praktického použití model Reissové trpí vágností kritérií jako *optimální ekvivalence* pro hodnocení kvality překladu. Aby byl její model funkční, je nutné jasně definovat *optimální ekvivalenci*“ (Lauscher 2000, s. 152, cit. podle Zehnalová 2015, s. 79).

1.4.2 Louise Brunettová

Louise Brunettová se ve svém příspěvku z roku 2000 snaží shrnout terminologii využívanou k hodnocení kvality. Dosavadní přístupy označuje termínem *hodnocení překladu* (translation assessment). K objektivitě a subjektivitě se vyjadřuje následovně: „...jak dokazují další humanitní obory, každé hodnocení má i subjektivní část, a ani překlad není výjimkou. Jakýkoliv pokus o absolutní objektivitu by tak mohl vést k návratům starých úvah o jednom *správném* překladu každého textu.“ (Brunette, 2000, s.170) Svůj výzkum zakládá pouze na textech pragmatických, které definuje jako „jakékoliv současné neliterární dokumenty, které jsou určeny skupině čtenářů, kteří mají společný zájem, ne nutně odborné znalosti.“ (Brunette, 2000, s.171, cit. podle Zehnalová 2015, s. 119)

Svá kritéria pro hodnocení kvality pak zakládá na výzkumu mnoha modelů publikovaných do roku 1992, mezi nimi například SICAL, model Julianne Housové nebo Christiane Nordové. Stanovená kritéria by měla být jednoduchá na pochopení, praktická, omezená počtem a ověřitelná, tedy založena na praktickém užití během hodnocení překladu. Překlad stanovených kritérií je přebrán z publikace *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace* (Zehnalová et al. 2015, s. 120):

Logika

Při hodnocení logiky pracuje hodnotitel kvality pouze s přeloženým textem. Brunettová (2000) argumentuje tím, že v praxi se texty běžně hodnotí pouze na základě cílového textu a defekty výchozího textu neospravedlňují neuspokojivou kvalitu překladu. Logiku textu pak považuje za nejdůležitější kritérium hodnocení. Prvním krokem při hodnocení je tak analýza, jestli je text kohezivní a koherentní. Dle Brunettové nabízí tento přístup praktickou výhodu. Pokud je totiž identifikován závažný problém na úrovni logiky, není nutné pokračovat v hodnocení, protože nekoherentní psaná část se nedá považovat za text. Mezi pochybení v logice textu řadí rozbití významu, např. anachronismus, absurditu, lež nebo protimluv. Zároveň podotýká, že text není možné zavrhnout pouze na základě jednoho lapsu v logice a navrhuje kvantitativní přístup. Podle ní tak počet chyb v logice v rámci jednoho textu svědčí o jeho kvalitě. Logiku, koherenci a kohezi definuje následovně:

1. Logika je kvalita textu důsledně sestavená z obsahu i formy. Závisí na koherenci i kohezi.
2. Koherence je pokračování smyslu textu, souslednost myšlenek jedna na druhou a věrohodnost.
3. Koheze jsou jazykové prostředky, kterými se zajišťuje následnost formy i obsahu v rámci textu (Brunette 2000, s. 174).

Účel

Kategorie účelu odpovídá jeho pojetí v rámci teorie skoposu, tedy hodnocení, zdali se výchozí i cílový text působí na hodnotitele stejně. V rámci této kategorie definuje dva faktory:

1. Záměr je zamýšlený efekt, kterého chce autor textu dosáhnout, např. oznámit, říct, informovat, vysvětlit, prodiskutovat, doporučit. Jedná se o akční aspekt komunikace.
2. Účinek je zamýšlený efekt, kterého chce zadavatel překladu dosáhnout u cílové skupiny příjemců, co odráží tón textu, např. vzbudit zájem, údiv, přesvědčit, dojmout. Jedná se o reakční aspekt komunikace (Brunette 2000, s.175-176).

Kontext

Tuto kategorii považuje za nejsložitější na hodnocení. Přesahuje hranice jazyka, účelu, logiky a jazykových norem. Z hlediska pragmatických textů do této kategorie

spadají cíloví příjemci textu, autor, místo a čas, typ textu, socio-lingvistický kontext, ideologický kontext a vztah mezi cílovými příjemci originálu a překladu. Přiměřenost překladu vzhledem ke kontextu hodnotí na základě komunikačního kontextu nového textu (Brunette 2000, s. 177-179).

Jazyková norma

Do této kategorie spadají odchylky v syntaxi, gramatické chyby, překlapy, chyby v interpunkci a terminologii, které považuje za nejen za chyby jazykové, ale hlavně za chyby, které negativně ovlivňují komunikační proces. Při samotném hodnocení do této kategorie však nezařazuje chyby, které dokážou odhalit moderní textové editory. Tuto kategorii definuje jako: „pravidla a zvyklosti jazyka, tak jak jsou popsány v autoritativních publikacích. Při hodnocení kvality je toto měřítko aplikováno výhradně na jazykovou interferenci“ (Brunette 2000, s.179-180).

1.4.3 *Riccardo Schiaffino a Franco Zearo*

Schiaffino a Zearo jsou autory Indexu kvality překladu (TQI), který označují za spolehlivý ukazatel kvality překladu. Je založen na praktických modelech používaných v praxi. K otázce kvality se vyjadřují následovně: „... pokud nemáme, jak změřit kvalitu překladu, nemůžeme ji zlepšit“ (Schiaffino a Zearo 2005, s. 1). Domnívají se, že kvalitu je možné měřit. „Pokud hodnotíme kvalitu překladu, zjišťujeme vlastně výskyt různých nedostatků v cílovém textu: chyby v terminologii, gramatice, překlapy, významu atd“ (Schiaffino a Zearo 2005, s. 1). Domnívají se, že kritika překladu by měla být co nejobektivnější, a že je jednodušší definovat, co je to chyba, než co je to kvalitní překlad. Proto považují kvantitativní vyjádření a klasifikaci chyb za nejobektivnější přístup ke kritice překladu. Za důležité považují hlavně přísnou a přesnou klasifikaci chyb. Chyby tak nedělí podle typu (chyba v interpunkci, špatný překlad), ale dle jejich závažnosti: *kritické*, *závažné* a *drobné*. Každá chyba má svoji bodovou váhu, kterou určí hodnotitel. Výstupem každého hodnocení je index kvality překladu, který je vyjádřen číselnou hodnotou, kdy 100 je bezchybný překlad. Výsledný index TQI je pak vypočítán počtem chyb na celkový počet slov. Kvalita překladu je vyjádřena písmeny A-E a hodnotou TQI 100-50. Měření kvality překladu by tak měla být (Shiaffino a Zearo 2003, s. 8):

1. Opakovatelná – dvě hodnocení kvality určitého vzorku by měly být shodné nebo podobné.
2. Reprodukovatelná – dva hodnotitelé by měli dojít k podobným závěrům při hodnocení překladu.
3. Objektivní – zbavena subjektivní zaujatosti.

Shiaffino a Zearo zároveň poskytují „návod“, jak postupovat při tvorbě vlastního modelu hodnocení TQA.

1. Přípravná první fáze:
 - a) Shromáždění příkladů dobrého a špatného překladu
 - b) Analýza vzorků a rozlišení mezi kontroverzními chybami a „univerzálními“ chybami (myšleno takové chyby, které jsou univerzálně považovány za chyby)
 - c) Kategorizace chyb
 - d) Co nejpodrobnější definice kategorií chyb
2. Kalibrační druhá fáze:
 - e) Přidělení bodové váhy jednotlivým kategoriím chyb
 - f) Určení kritických chyb
 - g) Opakování kroků c-f do té doby, dokud model hodnocení nebude objektivní, opakovatelný a reprodukovatelný

Při kategorizaci chyb je důležité specifikovat malé množství kategorií, které jsou pro kvalitu zásadní, tyto kategorie jasně definovat a poté jim přidělit bodovou váhu. Jejich přístup zároveň obsahuje třístupňový přístup, jak určit, zdali se skutečně jedná o chybu, nebo pouze o stylistickou preferenci:

1. Je předmět kritiky gramaticky správně?
2. Je předmět kritiky překladatelsky správný?
3. Je překlad v souladu se stylistickými příručkami, glosáři a požadavky klienta?

K *správnosti* přistupují takto: „záměrem je zjistit, zdali nedošlo k výrazným odchylkám ve významu“. (Shiaffino a Zearo 2005, s. 5) Každá chyba je jinak bodově ohodnocena vzhledem k její závažnosti.

Při praktickém využití TQI však upozorňují na to, že je velmi jednoduché mít na hodnocený text určitý názor a pak se přesvědčovat, že některé chyby nejsou až tak závažné. Zároveň upozorňují na fakt, že prakticky hodnotit chyby na úrovni gramatiky a překladatelské správnosti je velmi těžké (Schiaffino a Zearo 2005, s. 1-5).

Ve svém pozdějším příspěvku z roku 2006 už Schiaffino a Zearo rozdělují chyby do tří kategorií: významové, pravopisné a formální. Ne všechny chyby jsou si však rovny. Minimální bodovou hodnotu, jakou může chyba mít, je 1. Všechny vyšší hodnoty závisejí na tom, jak je chyba závažná a kde se nachází. Jako příklad uvádějí chybu v pravopise, která zásadně změní význam slova, nebo překlep na titulní stránce. Neposkytují však již bodové hodnoty pro závažnější kategorie (Schiaffino a Zearo 2006, s. 55).

1.5 Typologie chyb

Ačkoliv se Schiaffino i Zearo vyjadřují k potřebě rozlišovat chyby na základě jejich závažnosti (kritické, závažné, drobné), sami žádná přesná kritéria neurčují. Sharon O'Brienová ve svém výzkumu z roku 2012 srovnala 11 modelů prakticky používaných pro kontrolu kvality. Tyto modely jsou v praxi používány k překladu všech typů textu. Ve svém výzkumu definuje *kritické chyby* jako takové, které zásadně ovlivňují nejen význam, ale i případnou funkci produktu, zdraví uživatelů, bezpečnost a obchodní zodpovědnost. *Zásadní* jsou takové chyby, které negativně ovlivňují význam a *drobné* chyby jsou takové, kterých si čtenář všimne, ale nemají vliv na význam. Většina zkoumaných modelů shodně uvádí jazykovou kategorii. V této kategorii uvádí čtyři nejčastější kategorie chyb: jazyk, terminologie, přesnost, styl. Překlad stanovených kritérií je přebrán z publikace *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace* (Zehnalová et al. 2015, s. 101):

1. Jazyk značí chyby v gramatice, syntaxi, interpunkci nebo pravopise.
2. Terminologie značí buď nedodržení terminologie z určitého glosáře, nekonzistenci s termíny v určitém odvětví nebo nekonzistentnost použití termínu v překladu.
3. Přesnost označuje nadbytečné přidávání a vynechávání, nepřesné křížové odkazy a chyby ve významu.
4. Styl označuje chyby v konzistentnosti se stylovými příručkami, chyby v rejstříku, tónu a použité jazykové variantě, doslovný překlad a nevyhovující syntax (O'Brien 2012).

Závažnost chyb a jejich hodnoty

Modely běžně používané v praxi k hodnocení kvality překladu, jako například LISA nebo SAE J2450, mají přesně definovanou hodnotu dle závažnosti chyb. Model LISA, ve kterém jsou chyby rozděleny také do tří kategorií, stejně jako v případě Schiaffina a Zeara, pak chybám kritickým dává hodnotu 10, chybám závažným hodnotu 5 (SDL Limited, SDL Multitrans 7 documentation: The LISA QA Model). Tato práce pracuje v praktické části s bodovým hodnocením dle modelu LISA. Hlavním důvodem je hlavně jeho jasné přidělení bodové váhy jednotlivým kategoriím chyb. Koo a Kinds (2000, s. 149) shrnují chyby v LISA QA následovně:

1. Kritické – chyba ve zvlášť viditelné části dokumentu (např. titulní strana), častokrát opakovaná závažná chyba
2. Závažné – chyba ve viditelné části dokumentu (např. nadpis), chyby vedoucí ke změně významu, častokrát opakovaná drobná chyba
3. Drobné – všechny chyby nižší než závažné

1.6 Hodnoticí scénář

I přes výše uvedené poznatky jsou však všechny modely inherentně subjektivní. Jedním ze způsobů, jak se jí vyvarovat, je stanovení tzv. hodnoticího scénáře.

Explicitní specifikace překladu a specifikace hodnoticích parametrů představují způsob, jak zvyšovat míru intersubjektivní shody. Další možností, jak ji maximalizovat a jak zajistit, aby hodnocení bylo efektivní a plnilo účel, kvůli kterému se provádí, je tento účel explicitně formulovat. Zaměření na účel hodnocení vyžaduje, aby se bral v úvahu celý hodnoticí proces a situace, ve které se hodnocení provádí – hodnocení zadávají a provádějí různí lidé, jsou určena různým příjemcům, používají různé postupy a metody, mají pro hodnocené různé konsekvence a sledují různé cíle (Zehnalová, 2015, s. 99).

Pro účely této práce je tedy nutné explicitně formulovat takový hodnoticí scénář, který přímo reflektuje požadavky kritiky. Zehnalová (2015, s. 99) zároveň uvádí seznam položek, které jsou v konkrétní situaci relevantní:

- hodnoticí proces, tj. oblast hodnocení (např. hodnocení ve výuce překladu),
- hodnoticí postup (např. formativní hodnocení překladu do L2 zadaného v překladatelském semináři),
- zadavatel překladu (např. učitel, který vede překladatelský seminář),

- požadavky zadavatele překladu, tj. překladatelské zadání (specifikace překladatelského, projektu, požadavky na kvalitu překladu),
- zadavatel hodnocení (např. učitel, který vede překladatelský seminář),
- příjemce hodnocení (např. zadávající učitel a studenti – celé hodnocení dostává student, který překlad vypracoval, ukázky z hodnocení dostávají všichni ostatní studenti v semináři),
- hodnotitel, jeho profese, externí/interní pozice (např. rodilý mluvčí L2, profesí učitel daného jazyka, v pozici externího hodnotitele),
- požadavky kladené na hodnocení zadavatelem/hodnotitelem, tj. specifikace hodnocení podle následujících bodů:
 - účel hodnocení,
 - hodnoticí metoda (např. kvantitativní, kvalitativní, srovnávací analýza, analýza CT),
 - rozsah hodnoceného textu (např. celý text, textové vzorky/způsob jejich výběru, analýza „kritických bodů“),
 - hodnoticí kritéria,
 - posuzování závažnosti chyb/způsob vážení,
 - hodnoticí škála/známkovací stupnice,
 - forma hodnocení (např. ústní/písemná – formulář, souvislý text, komentáře vložené do překladu).

1.7 Odborný styl a jeho náležitosti

Pokud se chceme vyjádřit k hodnocení kvality překladu studentských prací a chceme do hodnocení zahrnout i hodnocení stylové adekvátnosti, je nutné nejprve shrnout alespoň základní pojmy a poznatky k odbornému stylu a jeho normám. Jelikož se český a anglický styl od sebe liší, poznatky uvedené v této části jsou vždy rozděleny na české a anglické.

1.7.1 Odborný styl v češtině

Odborný styl, někdy také vědecký styl, spadá mezi čtyři základní funkční styly. Odborný styl je stylem literatury faktu. Využívá se hlavně ve vědecké literatuře, pracovních postupech, seminárních pracích a referátech ale i v učebnicích. Jindra

(2007, s. 152) charakterizuje český odborný styl následovně: „...jeho funkce jsou teoreticky popsat a vysvětlit jevy, popsat odborné praktické činnosti nebo zpřístupnit poznatky vědy široké veřejnosti.“ Právě mezi odborný styl můžeme zařadit práce psané studenty, akademiky a dalšími odborníky. Odpovídá tomu i tvrzení Tesařové (2006, s.27), že odborný styl je “hodnocen jako nejnáročnější ze všech vzhledem ke své přesnosti, určitosti a pojmovosti.” Logicky tedy vyplývá, že texty v tomto stylu budou mít jasně definované stylové normy. Tyto vlastnosti popisuje například Čechová (1997, s.152): “Nutnými vlastnostmi odborného vyjadřování jsou přesnost, jasnost, jednoznačnost, věcnost, soustavnost a zřetelnost předávané informace. Text je explicitní, tj. sdělovaný obsah vyjadřuje výslovně, je v něm však minimum redundantních prvků.” Zdaleka nejdetailnější popis, jak těchto vlastností docílit nalezneme v Stylistice současné češtiny od Marie Čechové (1997), ve které uvádí pět rovin a jednotlivé signály odborného textu, a to konkrétně kompozici, spisovnost odborného vyjadřování, větnou stavbu, morfologickou stránku textů a slovní zásobu odborných textů (1997, s. 152-160).

V kategorii kompozice Čechová uvádí jako typické textovou výstavbu, promyšlenou kompozici a rozpracování textu v horizontální linii. Mezi základní slohové postupy řadí výkladový a úvahový. Za nápadné pak považuje i vertikální členění textu, prostředky umožňující orientaci a prostředky jiných kódů.

V kategorii spisovnosti popisuje, že volba jazykových prostředků by měla být neutrální, tedy zcela založena na spisovném jazyku. Podotýká také, že spisovný jazyk na jednu stranu limituje výrazové prostředky, na straně druhé pak vede k rozvoji prostředků spisovné jazyka pomocí intelektualizace a internacionalizace.

U větné stavby poukazuje na to, že kvantitativní analýza neodhalila zvlášť nápadné signály tohoto stylu. Celkově vyjadřovací tendence popisuje jako zaměřené na ekonomičnost vyjádření, k čemuž slouží především prostředky syntaktické kondenzace.

Morfologické stránky textu pak popisuje jako především charakterizovanou jeho spisovností. Poukazuje tak například na vyšší výskyt deiktických zájmen nebo vysokou četnost přítomnosti.

U slovní zásoby odborných textů pak za nejcharakterističtější rysy odborného stylu považuje právě slovní zásobu, a to specifickou vrstvu lexikálních jednotek jako termíny a odborné názvy. Mezi další specifika řadí i profesionalismy a pojmenování

slangová. Poukazuje také na zvýšený podíl slov přejatých. V neposlední řadě pak popisuje tendenci odborného stylu k nominalizaci, ke které přispívá multiverbizační tendence odborného vyjadřování. Podotýká také, že slovní zásoba odborných textů vykazuje jistou stereotypnost a index opakování slov je vyšší než u jiných textů (Čechová, 1997, s. 152-160).

Schopnost psát kvalitně odborné texty je jednou ze základních kompetencí vysokoškolských studentů. Kromě vlastních znalostí studovaného oboru tak musí být studenti schopni tyto myšlenky a vědomosti převést do psaného formátu.

1.7.2 *Odborný styl v angličtině*

Anglický odborný styl, někdy také styl akademický nebo vědecký, rozlišuje mezi texty humanitními a exaktními. Anglosaská tradice psaní je historicky zcela odlišné od české, ačkoliv se vlivem globalizace některé rozdíly vytrácejí. Následující shrnutí tohoto stylu vychází z Knittlové (2010 s. 150-169). Anglické odborné texty se vyznačují hlavně zvýšenou mírou neosobních vyjádření, hlavně pasiva. V těchto neosobních formulacích ztrácejí modální slovesa svůj lexikální význam. Hlavní vlastností tohoto stylu je logický sled vět. Toho je dosaženo pomocí navazovacích formulí. Logicky jsou také uspořádány větné členy i samotné věty. Texty se snaží potlačit expresivitu a emocionalitu, používají přesnou terminologii. Snad nejvýznamnějším jevem je sémantická kondenzovanost dána vyšší nominálností angličtiny (Knittlová, 2010, s.150-169).

Podrobněji se tomuto tématu věnuje výzkum Karen Benettové z roku 2009, který shrnuje obecná pravidla anglického akademického (odborného) diskurzu. Její výzkum je založen na srovnávací analýze celkem 41 stylistických příruček věnovaných tomuto tématu. Během srovnání stanovila pět kategorií, z nichž každá obsahuje určitá specifika tohoto stylu. Pro přehlednost uvádím výčet nejčastěji zmíněných doporučení tak jak je uvádí ve svém srovnání Benettová (2009, s. 45-52). Jednotlivé kategorie rozděluje na základní principy, strukturu textu, gramatiku, slovní zásobu, citace.

U základních principů Benettová uvádí, že jsou nejčastěji popsány ve stylistických příručkách určených pregraduálním studentům. Nejčastěji jsou zmíněny požadavky na jasnost, stručnost a úspornost textu, dále pak potřebu racionálního

argumentu založeného na důkazech a faktech. Jako poslední pak uvádí obecnou zdrženlivost při vyvozování závěrů.

Strukturu textu považuje Benetová za jednu z kategorií, v níž panuje naprostá shoda, co se týče plánování textu, konkrétně tedy model úvod-stat'-závěr. Odstavce by měly být členěny jako samotný text, kdy úvodní věta slouží jako úvod a nastínění dalších myšlenek, prostřední část odstavce tyto myšlenky podpořit a závěrečná věta ukončit. Do tohoto bodu spadá i koherence a koheze textu. Zatímco koherence textu je dosaženo primárně logickým členěním informací a použitím nadpisů a podnadpisů, koheze je tvořena lexikálními a gramatickými prvky. Mezi hlavních pět uvádí Benetová odkazování, substituci, elipsy, spojování a lexikální kohezi.

Ke gramatice uvádí následující poznatky. Mnoho autorů radí volit spíše krátké, přímé věty a jednoduchou syntax. Ostatní autoři však připisují velký výskyt dlouhých souvětí v akademickém stylu jazyku jako takovém. Stejně jako v případě vět panují neshody i v použití osobního a neosobního vyjádření. Toto téma je tak středobodem všech úvah o objektivitě v textu. Nakonec Benetová uvádí myšlenku, že volba mezi osobním a neosobním vyjádřením je hlavně v posledních letech spíše záležitostí čistě na autorovi.

Slovní zásoba v akademických textech pak dle Benetové musí být hlavně spisovná a technická. Zmiňuje, že množství autorů radí se vyvarovat kolokvialismů, žargonu, zkratk a většiny frázových sloves. Benetová uvádí, že množství autorů chápe špatný text jako text obsahující právě obskurní, přehnaně pompézní nebo abstraktní výrazy a žargon. Znovu však potvrzuje důraz na jednoznačnost a přesnost výrazů.

K citacím se Benetová vyjadřuje pouze stroze, protože je stylistické příručky vymezují jasně a citační normy nebyly hlavním cílem jejího výzkumu (Benet, 2009, s. 45-52).

Anglický odborný styl však přesahuje i mimo hranice anglicky mluvících zemí. Dokládá to fakt, že drtivá většina vědeckých publikací existuje v nějaké podobě v angličtině. Angličtina je také jazykem vědeckých konferencí a mezinárodních jednání. Společně s tímto rozšířením se do ostatních jazyků dostává (převážně z angličtiny) větší množství nejen internacionalismů, ale i norem původního jazyka. Šanderová upozorňuje na fakt, že „Národní tradice psaní odborných textů patří

především dobám dávno minulým“ (Šanderová, 2005, s. 56). Jedním z rozdílů mezi českou a anglickou tradicí je pak důraz na výuku psaní ve školách.

1.7.3 *Tvůrčí a akademické psaní*

Tvůrčí psaní je relativně nový obor a bezesporu vychází právě z anglosaské tradice výuky tvůrčího psaní. “V anglosaském prostředí se tradičně považuje tvorba smysluplných, koherentních a stylisticky vyvážených textů za jednu ze základních dovedností vzdělaného člověka a psaní se rozvíjí na všech stupních vzdělání” (Chamoniklasová, 2005, s. 157). Ačkoliv v českém prostředí jsou nedílnou součástí výuky slohová cvičení, jedná se většinou pouze o jakýsi doplněk výuky českého jazyka, nikdy o samostatnou součást osnov. Většina studentů prvního ročníku vysoké školy tak za sebou má pravděpodobně pouze povinnou seminární práci, která je součástí výuky na gymnáziích.

Podrobněji situaci kolem tvůrčího psaní u nás dokumentuje Zbyněk Fišer (2001, 2005, 2010). Zmiňuje, že obor dosud není zkoumán samostatně, ani neexistuje žádná odborná literatura (ačkoliv samotné Fišerovy publikace slouží jako základy pro výuku tvůrčího psaní). Podotýká také, že psaní je jedna z dovedností, u kterých se předpokládá, že jej bude student rozvíjet individuálně, bez institucionálního vyučování. Tyto předpoklady podle něj pramení z toho, že každý student je v předmaturitním studiu školen k tvorbě slohových útvarů. Zmiňuje také, že u většiny závěrečných prací je důležitější obsah než forma (Fišer, 2001, s. 31-32).

Při dotazování studentů FTK na počet seminární prací, které studenti musí během bakalářského studia napsat, se mi nejčastěji dostalo odpovědi, že tvoří větší množství kratších seminárních prací. Nabízí se tedy otázka, kde mají vysokoškolští studenti získat potřebnou praxi v tvorbě takových textů, které splňují výše uvedené náležitosti odborného stylu. Možnou odpovědí by byly kurzy akademického psaní. Akademické psaní je dílčí disciplína tvůrčího psaní. Jak už z názvu vyplývá, zaměřuje se hlavně na odborné texty hlavně ve vysokoškolském prostředí. Fišer o akademickém psaní hovoří takto:

Akademické psaní je zacíleno na zvládnutí zásad výstavby a argumentace odborného textu a jeho stylu, etiky odborné práce včetně pravidel citování, parafráze, ovládnutí příslušné oborové terminologie; studenti se učí

formulovat hypotézu, osnovu, anotaci, klíčová slova, učí se vyhledávat informace v relevantních zdrojích a pracovat polemicky i podpůrně s odbornou literaturou v rámci svého textu (Fišer, 2017).

Na akademické psaní tedy můžeme nahlížet jako na moderní disciplínu, která plynule navazuje na středoškolskou výuku slohu a cílí primárně na studenty vysokých škol. Po absolvování kurzu akademického psaní by měli být studenti schopni stvořit plnohodnotný odborný text.

1.7.4 *Formální náležitosti abstraktů a souhrnů*

Abstrakty a souhrny jsou hlavním objektem záměru této práce. V mnoha případech jsou to jediné, co u potencionálního čtenáře rozhodne o tom, zdali si práci přečte, nebo ne. Zároveň to jsou také jediné části studentských prací, které se překládají, a tak jsou vlastně jediným kontaktem mezi autorem a zahraničním publikem.

Abstrakt

Podle normy ISO 214:1976 je abstrakt zkrácené, přesné vyjádření obsahu dokumentu bez dodatečné interpretace jeho výkladu nebo kritiky a bez hodnotícího stanoviska toho, kdo je autorem abstraktu. Meško (2006, s.65) uvádí úkoly, které správně vypracovaný abstrakt plní:

1. čtenáři či instituci pomáhá indexovat články
2. umožňuje čtenáři přesně a rychle identifikovat základní obsah dokumentu
3. určuje relevanci příjemcova zájmu a rozhoduje tedy, zda bude číst celý článek
4. umožňuje čtenáři/badateli zapamatovat si klíčové údaje/objevy
5. pomáhá pochopit text článku – slouží jako plán jeho hlavních bodů
6. umožňuje konzultantovi “prohlédnout” práci, aniž by se musel detailně zabírat celým textem.

Z abstraktu musí být přinejmenším zjevné, jakému problému nebo tématu je stať (práce) věnována a k jakým základním závěrům její autor dospěl. Délka abstraktu by neměla přesahovat 20 řádků (150–200 slov) (Šanderová, 2005, s. 136)

Podobný popis nabízí i Meško. Text abstraktu by měl začít jednou nebo dvěma větami, ve kterých autor souhrnně vyjádří hlavní ideu práce, předmět a obsah

prezentovaného výzkumu, stejně tak význam jeho publikování; úvodním větám musí věnovat zvláštní pozornost. (Meško, 2006, s. 68-69).

Souhrn

Pokud má abstrakt v pár větách uvést problematiku a seznámit čtenáře s obsahem práce, v souhrnu nalezne čtenář to samé, pouze detailněji. Šanderová (2005, s. 40) souhrn popisuje následovně:

Abstrakt a resumé (souhrn) znamenají v podstatě totéž, a to stručnou charakteristiku nějakého textu. Českým ekvivalentem je v prvním případě výťah a v druhém shrnutí. Ačkoli jde v zásadě o totéž, ve společenských vědách se tyto dva útvary často liší z hlediska objemu informací, které poskytují, a tedy i rozsahu. Navazují totiž na dvě různé tradice. Abstrakt (původně abstract) navazuje na anglosaskou tradici. Je zpravidla úspornější a poskytuje jen základní informace – identifikuje problém a shrnuje závěry. Resumé (dnes se používá i anglické slovo summary) navazuje na tradici francouzskou a poskytuje více informací – vedle problému a závěrů také základní argumenty –, a bývá proto delší (Šanderová, 2005, s. 41).

Zatímco od abstraktu tedy můžeme očekávat spíše kusé informace a kratší formát, souhrny budou v porovnání mnohem delší s menší informační hustotou. Při tvorbě modelu pro hodnocení kvality překladu je tedy nutné vzít v potaz i různou délku textů.

Vnitřní normy a doporučení FTK

Od studentů FTK se samozřejmě očekává, že budou dodržovat přesně stanovené vnitřní normy. Takovou normou je FTK-B-19/02, v níž je uvedeno, že zpracování závěrečných prací se řídí zásadně publikací *Kompendium psaní a publikování v kinantropologii* (Frömel, 2002). Tato publikace vychází z publikačního manuálu *Publication Manual of the American Psychological Association* (APA). Pro autory na FTK je tedy směrodatný tzv. APA standard.

Možné překážky

I přes jasné vytyčení teoretických předpokladů existují určité překážky, se kterými je v této konkrétní práci nutné počítat. Jedná se o individuální jevy, které mohou buď pozitivně, nebo negativně ovlivnit kvalitu textu.

1. Osoba překladatele je neznámá – kritik tak neví s jistotou, kdo práci překládal. V žádném případě tedy nemůžeme z kvality překladu vyvozovat autorovu jazykovou kompetenci. Autor práce zároveň nemusel být překladatelem.
2. Autorova znalost anglického akademického stylu je neznámá – ačkoliv na FTK pracují studenti se standardem APA a měli by tak být seznámeni s náležitostmi akademického stylu v angličtině, nemusejí mít příslušné kompetence k vytvoření takového textu, který by odpovídal příslušným stylovým normám v angličtině.
3. Požadavky na úroveň angličtiny jsou neznámé – přesné požadavky na úroveň angličtiny nejsou známe. FTK oficiálně žádné specifické požadavky na úroveň angličtiny neuvádí. Toto potvrdili nezávisle na sobě dva vyučující na FTK, MUDr. Pavel Maňák CSc. a prof. PhDr. Karel Frömel, DrSc. Oba však upozornili na to, že mnoho studentů si nechává abstrakty a shrnutí překládat profesionálně. Vzhledem k tomu, že součástí maturitní zkoušky je zkouška z anglického jazyka na úrovni B2, můžeme tak pouze odhadnout, že překlad by měl být jazykově minimálně na úrovni B2, nicméně nikdo tuto úroveň nekontroluje.

2 Praktická část

2.1 Vymezení analyzovaného vzorku

Všechny analyzované texty pocházejí z Fakulty tělesné kultury. Jedná se o bakalářské práce úspěšně obhájené v akademickém roce 2018/2019. Celkově bylo v tomto roce obhájeno 172 prací na těchto pracovištích:

CKV – Centrum Kinantropologického výzkumu: 4

KAS – Katedra sportu: 23

KAT – Katedra aplikovaných pohyblivých aktivit: 29

KFA – Fakulta fyzioterapie: 29

KPK – Katedra přírodních věd v kinantropologii: 30

KRL – Katedra rekreologie: 46

KSK – Katedra společenských věd v kinantropologii: 11

Vzhledem k celkovému počtu prací a rozdílu v jejich počtu mezi jednotlivými pracovišti byly z hodnocení vypuštěny práce z CKV a KSK. Z každého pracoviště bylo náhodně vybráno 10 prací, celkově tedy 50 abstraktů a 50 shrnutí.

2.1.1 *Praktický hodnoticí scénář*

Aby bylo možné objektivně hodnotit kvalitu, je nejdříve nutné vymezit hodnoticí scénář (viz 1.4.3). V tomto případě je hodnocení objektivní, protože hodnoticí scénář přesně vymezuje oblast hodnocení. Naplňuje tak všechny tři požadavky na objektivitu hodnocení, tedy opakovatelnost, reprodukovatelnost a objektivnost (dle 1.4.3). Pro účely hodnocení kvality využívá tato práce poznatky Schiaffina a Zeara, že vyhovující kvalita je způsobena bezchybností.

Hodnoticí scénář

Hodnoticí proces: hodnocení veřejně dostupných, obhájených bakalářských prací

Hodnoticí postup:

1. První čtení textu v cílovém jazyce a značení chyb.
2. Čtení textu ve výchozím jazyce za účelem odhalení chyb ve významu
3. Druhé čtení textu v cílového textu a značení chyb.
4. Vypočítání indexu TQI
5. Udělení známky

Zadavatel překladu: FTK

Požadavky zadavatele: neznámé

Zadavatel hodnocení: KAA

Příjemce hodnocení: KAA

Hodnotitel: Student angličtiny na úrovni bakaláře

Účel hodnocení: hodnocení kvality na úrovni základních jevů

Hodnoticí metoda: kvantitativní

Rozsah: celé texty abstraktů a shrnutí

Hodnoticí kritéria:

1. chyby v pravopisu a interpunkci
2. chybné gramatická konstrukce
3. negramatické věty
4. chyby v terminologii a významu
5. chyby v návaznosti vět

Posuzování závažnosti chyb: Rozdělení na tři typy chyb, každá s jinou bodovou váhou

1. Kritické – takové chyby, které narušují tok textu, jeho koherenci a kohezi, zcela mění význam nebo se vymykají gramatickým a pravopisným pravidlům takovým způsobem, že dochází k narušení ústřední myšlenky textu. Tyto chyby mají hodnotu 10.
2. Závažné – takové chyby, které narušují tok textu, jeho koherenci a kohezi a mění význam, ale nejsou gramaticky, pravopisně nebo významově natolik závažné, aby negativně ovlivnily ústřední myšlenku textu. Tyto chyby mají hodnotu 5.

3. Drobné – takové chyby, které minimálně interferují s tokem textu, jeho koherencí a kohezí nebo mění význam, ale negativně neovlivňují ústřední myšlenku textu. Takové chyby mají hodnotu 1.

Hodnoticí škála: Součet hodnoty chyb/počet slov. Výsledná známka odpovídá stupnici hodnocení tak, jak ji uvádějí Schiffino a Zerao:

1. 100-90: A
2. 90-80: B
3. 80-70: C
4. 70-60: D
5. 60-50: E

Forma hodnocení: Písemná – tabulka s výčtem chyb, jejich kategorizací a bodovým ohodnocením

Posuzování závažnosti

Posuzování závažnosti probíhá na následujícím způsobem: Pokud je v textu identifikována chyba, která spadá mezi stanovená hodnoticí kritéria, její závažnost je posouzena v kontextu, nikoliv odděleně. Pokud se vyskytuje více chyb v těsné blízkosti, je celý segment považován za chybný, jsou uvedeny kategorie chyb, které se v segmentu vyskytují a je hodnocen jako více závadný. Domnívám se, že vyšší koncentrace chyb snižuje celkovou srozumitelnost textu, proto jsou tyto segmenty hodnoceny jako závažnější. Stejně tak je jako více závadný opakovaný výskyt stejné chyby. V případech, kdy je chyba na hranici dvou závažností, je vždy hodnocena jako méně závažná. Závažnost a hodnoticí škála jsou schválně nastaveny tak, že CT musí obsahovat velké množství kritických chyb, aby dosáhl výsledku menšího než 50.

Hodnoticí kritéria

Hodnoticí kritéria byla stanovena na základě výsledků předběžné analýzy. S přihlédnutím k možným překážkám popsaným v kapitole 1.7.4 bylo nakonec rozhodnuto se soustředit pouze na základní jazykové jevy. Při hodnocení kvality tak není hodnocena užitelnost ani styl, protože při předběžné analýze byly objeveny zásadnější nedostatky právě v oblasti základních jazykových jevů. Při stanovení hodnoticího scénáře byla také vzata v potaz délka textů i jejich množství.

2.2 Aplikování modelu pro hodnocení

2.2.1 Aplikace na abstrakt

Příklad 1: Výuka plavání dětí předškolního věku, KAS

Abstract: This bachelor thesis is dealing with problematics of pre-swimming teaching of children of pre-school age. The goal is developing single preparations for pre-swimming teaching in the range of 14 lections. In teoretical part I am dealing with describing of preschool age. In another chapters there is brief history of swimming, description of swimming teaching and technique of single swimming ways. The second part of my bachelor thesis is dedicated to describing didactic methods of swimming teaching for children in pre-school age.

Chyba	Kategorie	Závažnost	Hodnota
<i>pre-swimming teaching</i>	terminologie a význam	závažná	5
<i>goal is developing</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>single preparations</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>pre-swimming</i>	terminologie a význam	závažná	5
<i>rande</i>	pravopis a interpunkce	drobná	1
<i>lections</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>in teoretical</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>dealing with describing of preschool age</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>in another chapters</i>	návaznost vět	drobná	1
<i>there is brief</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>single swimming ways</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>didactis</i>	pravopis a interpunkce	drobná	1
<i>pre-chool</i>	pravopis a interpunkce	drobná	1

Tabulka 1 - Hodnocení abstraktu

TQI: 74,4 = C

2.2.2 Aplikace na shrnutí

Příklad 1: Výuka plavání dětí předškolního věku, KAS

The main gole of this bachelor thesis was creating swimmig preparation for preswimming teaching of 14 hours range and aplicating preparation to practise. Course is made for childern in age from 3 to 6 and is divided into 14 separate hours for 50 minutes. As 18 children entered the course and we still have to split them into two performance groups, and we didn't know which instructor would have what kind of group and how the kids would have the skills. I started to create trailor-made preparation for my group of childern in the second lection of course. Partial goals were to create a list of games in the aquatic environment designed for individual basic swimming skills. And creating a didactic method of practicing individual parts of swimming methods. Work consists two parts. In the first part there is overview of knowledge, where I deal with history of swimming, basic swimming skills, teaching of swimming and technique of single swimming ways except swimming method "butterfly". I did not deliberately choose this, because children will learn this method in the sports stage. The second part was focused on the preparation for the pre-swimming lessons, the training of the individual swimming methods except the swimming method of the butterfly. I did not choose it intentionally because it belongs to the sports stage. Next in this section we find a list of games in the aquatic environment.

Chyba	Kategorie	Závažnost	Hodnota
<i>gole</i>	pravopis a interpunkce	drobná	1
<i>swimmig</i>	pravopis a interpunkce	drobná	1
<i>preswimming</i>	terminologie a význam	závažná	5
<i>hours range</i>	terminologie a význam	závažná	5
<i>aplicating</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>preparation to practise</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>childern</i>	pravopis a interpunkce	drobná	1
<i>in age</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>14 separate hours</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>for 50 minutes</i>	gramatická konstrukce	závažná	5
<i>As 18 children</i>	návaznost vět	drobná	1
<i>still have to</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>which instructor would have what kind of group</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>how the kids would have the skills</i>	gramatická konstrukce	kritická	10
<i>childern</i>	pravopis a interpunkce	drobná	1
<i>lection of course</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>aquatic environment</i>	terminologie a význam	závažná	5
<i>And creating a didactic</i>	návaznost vět	drobná	1
<i>swimming methods</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>Work consists two parts</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>there is overview</i>	gramatická konstrukce	drobná	1
<i>single swimming ways</i>	terminologie a význam	drobná	1

<i>swimming method</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>sports stage</i>	terminologie a význam	závažná	5
<i>pre-swimming</i>	terminologie a význam	závažná	5
<i>individual swimming methods</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>swimming method of the butterfly</i>	terminologie a význam	drobná	1
<i>I did not choose it intentionally because it belongs to the sports stage</i>	terminologie a význam	kritická	10
<i>Next in this section</i>	návaznost vět	drobná	1
<i>aquatic environment</i>	terminologie a význam	závažná	5

Tabulka 2 - Hodnocení shrnutí

TQI: 67,2 = D

3 Výsledky analýzy

3.1 Abstrakty

3.1.1 *Katedra sportu*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Aktivity gymnastického charakteru ve výuce tělesné výchovy na základních školách Prostějovska	58,4	D
Analýza kondiční připravenosti hráček házené DHK Zora	93,9	A
Komparace plavecké části olympijských her v letech 2008–2016	92,2	A
Metodika nácviku základních prvků pole dance	93,8	A
Možnosti predikce atletické výkonnosti v disciplíně skok do dálky	98,0	A
Sledování úrovně zvládnutí vybraných gymnastických dovedností	87,5	B
Soubor pohybových her zaměřených na vybíjenou	94,2	A
Testování kondiční připravenosti hráčů fotbalu	96,6	A
Vybrané aspekty životního stylu hráček basketbalu v Berlíně	74,7	C
Výuka plavání dětí předškolního věku	74,4	C

Tabulka 3 - Výsledky hodnocení abstraktů na KAS

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět			
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	
<i>Závažnost</i>																
Aktivity gymnastického charakteru ve výuce tělesné výchovy na základních školách Prostějovska						3					1	1				1
Analýza kondiční připravenosti hráček házené DHK Zora											1	1				
Komparace plavecké části olympijských her v letech 2008–2016			3			3							3			
Metodika nácviku základních prvků pole dance												4				
Možnosti predikce atletické výkonnosti v disciplíně skok do dálky				1								1				
Sledování úrovně zvládnutí vybraných gymnastických dovedností			7			2						1				
Soubor pohybových her zaměřených na vybíjenou			2			1					1					
Testování kondiční připravenosti hráčů fotbalu												2				

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Vybrané aspekty životního stylu hráček basketbalu v Berlíně			1			1				1	2	2			
Výuka plavání dětí předškolního věku			3			4					2	3			1

Tabulka 4 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KAS

3.1.2 *Katedra aplikovaných pohyblivých aktivit*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Bariéry v komunikaci sluchově postižených v institucích měst Prostějov a Přerov	89,5	B
Kvalifikovanost a aktivita ve vodním záchrannářství	97,7	A
Mapování bezbariérovosti lyžařských areálů v oblasti Jeseníků	83,4	B
Migrace a její souvislosti	93,5	A
Nejvhodnější kanoistická disciplína pro osoby se zrakovým postižením	64,8	D
Ochrana obyvatelstva státu Izraele v porovnání s Francií proti hrozbě terorizmu	94,7	A
Poslání Policie České republiky a veřejnost	96,8	A
Tsunami a ochrana obyvatelstva	98,5	A
Vězeňská služba České republiky	94,6	A
Zkušenost veřejnosti s integrovaným záchranným systémem	93,8	A

Tabulka 5 - Výsledky hodnocení abstraktů na KAT

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Bariéry v komunikaci sluchově postižených v institucích měst Prostějov a Přerov			4			2						1			
Kvalifikovanost a aktivita ve vodním záchrannářství			2												
Mapování bezbariérovosti lyžařských areálů v oblasti Jeseníků					2					1	1	6			
Migrace a její souvislosti				1		3						1			
Nejvhodnější kanoistická disciplína pro osoby se zrakovým postižením									3			1			
Ochrana obyvatelstva státu Izraele v porovnání s Francií proti hrozbě terorizmu			1			4						4			
Poslání Policie České republiky a veřejnost						2						1			
Tsunami a ochrana obyvatelstva												1			

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Vězeňská služba České republiky			1			1						1			2
Zkušenost veřejnosti s integrovaným záchranným systémem						1		5							

Tabulka 6 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KAT

3.1.3 *Fakulta fyzioterapie*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Aktuální trendy konzervativní a nefarmakologické léčby u pacientů s nespecifickými bolestmi v bederním úseku páteře.	93,6	A
Dysfunkce svalů pánevního dna ve vztahu k funkci nohy a možnost jejího ovlivnění pomocí fyzioterapie	98,3	A
Fyzioterapie u poranění rotátorové manžety	100	A
Laboratorní hodnocení chůze u pacientů s Parkinsonovou nemocí	98,6	A
Možnosti ovlivnění spasticity u míšních postižení	100	A
Nové metody rehabilitace a fyzioterapie u poruch chůze z vybraných neurologických příčin	100	A
Rehabilitace dyskinezií u pacientů s Parkinsonovou nemocí	96,5	A
Role únavy v rehabilitaci	100	A
Vliv pohlavních hormonů ženy na funkci předního zkříženého vazů	100	A
Využití jógy v rehabilitaci	100	A

Tabulka 7 - Výsledky hodnocení abstraktů na KFA

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Aktuální trendy konzervativní a nefarmakologické léčby u pacientů s nespecifickými bolestmi v bederním úseku páteře.			1			2			1						
Dysfunkce svalů pánevního dna ve vztahu k funkci nohy a možnost jejího ovlivnění pomocí fyzioterapie			2												
Fyzioterapie u poranění rotátorové manžety															
Laboratorní hodnocení chůze u pacientů s Parkinsonovou nemocí						1					1				
Možnosti ovlivnění spasticity u míšních postižení															
Nové metody rehabilitace a fyzioterapie u poruch chůze z vybraných neurologických příčin															
Rehabilitace dyskinezií u pacientů s Parkinsonovou nemocí			1			2									

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět			
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	
<i>Závažnost</i>																
Role únavy v rehabilitaci																
Vliv pohlavních hormonů ženy na funkci předního zkříženého vazů																
Využití jógy v rehabilitaci																

Tabulka 8 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KFA

3.1.4 *Katedra přírodních věd v kinantropologii*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Antioxidanty jako nezbytná součást výživy rekreačního sportovce	100	A
Doping v kulturistice	100	A
Komparace adaptačních schopností kuřáků a nekuřáků na pobyt ve vysoké nadmořské výšce v kontextu akutní horské nemoci	92,4	A
Monitoring tělesného zatížení v disco dance u dívek ve věku 12–15 let	94,3	A
Monitoring tělesného zatížení ve street dance u adolescentů	91,1	A
Plochonoží a výskyt vysoké nohy u dětí mladšího školního věku	90,4	A
Problematika dopingu ve sportu a dopingové kauzy v posledních letech	87,0	B
Rozumné nakládání s potravinami jako součást zdravého životního stylu	100	A
Vliv rodičovských charakteristik na nadváhu a obezitu dětí a adolescentů	96,7	A
Volba prvního plaveckého způsobu z pohledu instruktorů plavání	91,5	A

Tabulka 9 - Výsledky hodnocení abstraktů na KPK

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Antioxidanty jako nezbytná součást výživy rekreačního sportovce															
Doping v kulturistice															
Komparace adaptačních schopností kuřáků a nekuřáků na pobyt ve vysoké nadmořské výšce v kontextu akutní horské nemoci						4			1		2	1			
Monitoring tělesného zatížení v disco dance u dívek ve věku 12–15 let						3					1	1			
Monitoring tělesného zatížení ve street dance u adolescentů			2		2						1	4			
Plochonoži a výskyt vysoké nohy u dětí mladšího školního věku					1	3					1	2			
Problematika dopingu ve sportu a dopingové kauzy v posledních letech											3				

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Rozumné nakládání s potravinami jako součást zdravého životního stylu															
Vliv rodičovských charakteristik na nadváhu a obezitu dětí a adolescentů						2			1			1			
Volba prvního plaveckého způsobu z pohledu instruktorů plavání			3			6						1			

Tabulka 10 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KPK

3.1.5 *Katedra rekreologie*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Analýza podmínek pro běžecké lyžování v zimních areálech	96,0	A
Doplňky stravy u basketbalistů	93,2	A
Ekonomická analýza rozvoje házenkářského klubu SK Žeravice	97,4	A
Komunikativní dovednosti studentů Univerzity Palackého v Olomouci	95,5	A
Larp jako produkt cestovního ruchu – případová studia „Legie: Sibiřský příběh“	97,3	A
Moravské vinařské stezky	94,4	A
Přirozenost a osobní pohoda	67,7	D
Soutěžní a nesoutěžní vedení zájmových lezeckých kroužků a jejich vliv na chování zúčastněných dětí	98,0	A
Vegetariánství a veganství v cestovním ruchu	97,2	A
Život skauta: autoetnografická studie	98,2	A

Tabulka 11 - Výsledky hodnocení abstraktů na KRL

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Analýza podmínek pro běžecké lyžování v zimních areálech			2						1						
Doplňky stravy u basketbalistů						7						1			
Ekonomická analýza rozvoje házenkářského klubu SK Žeravice			2									1			
Komunikativní dovednosti studentů Univerzity Palackého v Olomouci						2						3			
Larp jako produkt cestovního ruchu – případová studia „Legie: Sibiřský příběh“			1			2									
Moravské vinařské stezky			1			6									
Přirozenost a osobní pohoda					2	2				4	3	2			2
Soutěžní a nesoutěžní vedení zájmových lezeckých kroužků a jejich vliv na chování zúčastněných dětí															

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Vegetariánství a veganství v cestovním ruchu						1						2			
Život skauta: autoetnografická studie						1									

Tabulka 12 - Kategorizace a závažnost chyb u abstraktů na KRL

3.2 Shrnutí

3.2.1 *Katedra sportu*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Aktivity gymnastického charakteru ve výuce tělesné výchovy na základních školách Prostějovska	64,7	D
Analýza kondiční připravenosti hráček házené DHK Zora	96,5	A
Komparace plavecké části olympijských her v letech 2008–2016	96,8	A
Metodika nácviku základních prvků pole dance	96,2	A
Možnosti predikce atletické výkonnosti v disciplíně skok do dálky	93,7	A
Sledování úrovně zvládnutí vybraných gymnastických dovedností	92,6	A
Soubor pohybových her zaměřených na vybíjenou	86,6	B
Testování kondiční připravenosti hráčů fotbalu	94,4	A
Vybrané aspekty životního stylu hráček basketbalu v Berlíně	95,0	A
Výuka plavání dětí předškolního věku	67,2	D

Tabulka 13 - Výsledky hodnocení shrnutí na KAS

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Aktivity gymnastického charakteru ve výuce tělesné výchovy na základních školách Prostějovska			2		5	14		1			8				
Analýza kondiční připravenosti hráček házené DHK Zora		1				10						8			
Komparace plavecké části olympijských her v letech 2008–2016			1			8						1			1
Metodika nácviku základních prvků pole dance			3			2						1			1
Možnosti predikce atletické výkonnosti v disciplíně skok do dálky			2		1	3					1	1			
Sledování úrovně zvládnutí vybraných gymnastických dovedností			6			17			1			3			
Soubor pohybových her zaměřených na vybíjenou			1		1	4					2	1			
Testování kondiční připravenosti hráčů fotbalu			1			5						2			

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Vybrané aspekty životního stylu hráček basketbalu v Berlíně						9									
Výuka plavání dětí předškolního věku			4	1	1	7				1	6	7			3

Tabulka 14 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KAS

3.2.2 *Katedra aplikovaných pohyblivých aktivit*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Bariéry v komunikaci sluchově postižených v institucích měst Prostějov a Přerov	88,8	B
Kvalifikovanost a aktivita ve vodním záchránářství	96,7	A
Mapování bezbariérovosti lyžařských areálů v oblasti Jeseníků	86,1	B
Migrace a její souvislosti	97,3	A
Nejvhodnější kanoistická disciplína pro osoby se zrakovým postižením	83,6	B
Ochrana obyvatelstva státu Izraele v porovnání s Francií proti hrozbě terorizmu	0	0
Poslání Policie České republiky a veřejnost	95,1	A
Tsunami a ochrana obyvatelstva	95,7	A
Vězeňská služba České republiky	90,9	A
Zkušenost veřejnosti s integrovaným záchranným systémem	97,1	A

Tabulka 15 - Výsledky hodnocení shrnutí na KAT

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Bariéry v komunikaci sluchově postižených v institucích měst Prostějov a Přerov					1	3				1	1	5			
Kvalifikovanost a aktivita ve vodním záchranářství			1			1						1			
Mapování bezbariérovosti lyžařských areálů v oblasti Jeseníků				1		10					2	3			
Migrace a její souvislosti			2			3						1			
Nejvhodnější kanoistická disciplína pro osoby se zrakovým postižením			3		1	4					1	2			
Ochrana obyvatelstva státu Izraele v porovnání s Francií proti hrozbě terorizmu															
Poslání Policie České republiky a veřejnost			4			5						2			
Tsunami a ochrana obyvatelstva			3		1	7						2			

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět			
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	
<i>Závažnost</i>																
Vězeňská služba České republiky			6		1	4			1	2	1	1				
Zkušenost veřejnosti s integrovaným záchranným systémem			1			3			1							

Tabulka 16 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KAT

3.2.3 *Fakulta fyzioterapie*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Aktuální trendy konzervativní a nefarmakologické léčby u pacientů s nespecifickými bolestmi v bederním úseku páteře.	93,2	A
Dysfunkce svalů pánevního dna ve vztahu k funkci nohy a možnost jejího ovlivnění pomocí fyzioterapie	97,5	A
Fyzioterapie u poranění rotátorové manžety	100	A
Laboratorní hodnocení chůze u pacientů s Parkinsonovou nemocí	99,5	A
Možnosti ovlivnění spasticity u míšních postižení	99,2	A
Nové metody rehabilitace a fyzioterapie u poruch chůze z vybraných neurologických příčin	98,2	A
Rehabilitace dyskinezií u pacientů s Parkinsonovou nemocí	99,2	A
Role únavy v rehabilitaci	98,3	A
Vliv pohlavních hormonů ženy na funkci předního zkříženého vazů	96,3	A
Využití jógy v rehabilitaci	98,8	A

Tabulka 17 - Výsledky hodnocení shrnutí na KFA

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Aktuální trendy konzervativní a nefarmakologické léčby u pacientů s nespecifickými bolestmi v bederním úseku páteře.						10									
Dysfunkce svalů pánevního dna ve vztahu k funkci nohy a možnost jejího ovlivnění pomocí fyzioterapie			2			1									
Fyzioterapie u poranění rotátorové manžety															
Laboratorní hodnocení chůze u pacientů s Parkinsonovou nemocí						1									
Možnosti ovlivnění spasticity u míšních postižení						2					1				
Nové metody rehabilitace a fyzioterapie u poruch chůze z vybraných neurologických příčin			3			2									
Rehabilitace dyskinezií u pacientů s Parkinsonovou nemocí								1							

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět			
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	
<i>Závažnost</i>																
Role únavy v rehabilitaci						1						2				
Vliv pohlavních hormonů ženy na funkci předního zkříženého vazů						3						2				
Využití jógy v rehabilitaci						2						1				

Tabulka 18 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KFA

3.2.4 *Katedra přírodních věd v kinantropologii*

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Antioxidanty jako nezbytná součást výživy rekreačního sportovce	99,3	A
Doping v kulturistice	95,1	A
Komparace adaptačních schopností kuřáků a nekuřáků na pobyt ve vysoké nadmořské výšce v kontextu akutní horské nemoci	99,1	A
Monitoring tělesného zatížení v disco dance u dívek ve věku 12–15 let	95,5	A
Monitoring tělesného zatížení ve street dance u adolescentů	97,5	A
Plochonoží a výskyt vysoké nohy u dětí mladšího školního věku	98,4	A
Problematika dopingu ve sportu a dopingové kauzy v posledních letech	96,8	A
Rozumné nakládání s potravinami jako součást zdravého životního stylu	100	A
Vliv rodičovských charakteristik na nadváhu a obezitu dětí a adolescentů	99,4	A
Volba prvního plaveckého způsobu z pohledu instruktorů plavání	92,1	A

Tabulka 19 - Výsledky hodnocení shrnutí na KPK

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Antioxidanty jako nezbytná součást výživy rekreačního sportovce			2												
Doping v kulturistice			1		1	7		1	2						
Komparace adaptačních schopností kuřáků a nekuřáků na pobyt ve vysoké nadmořské výšce v kontextu akutní horské nemoci									1			1			
Monitoring tělesného zatížení v disco dance u dívek ve věku 12–15 let					1	4					1	1			
Monitoring tělesného zatížení ve street dance u adolescentů			1			5						2			
Plochnoží a výskyt vysoké nohy u dětí mladšího školního věku			1			3						1			
Problematika dopingu ve sportu a dopingové kauzy v posledních letech						13									

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Rozumné nakládání s potravinami jako součást zdravého životního stylu															
Vliv rodičovských charakteristik na nadváhu a obezitu dětí a adolescentů						2									
Volba prvního plaveckého způsobu z pohledu instruktorů plavání			5			8			1		3	3			

Tabulka 20 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KPK

3.2.5 Katedra rekreologie

Název práce	TQI	Známka
<i>Závažnost</i>		
Analýza podmínek pro běžecké lyžování v zimních areálech	98,2	A
Doplňky stravy u basketbalistů	95,4	A
Ekonomická analýza rozvoje házenkářského klubu SK Žeravice	93,7	A
Komunikativní dovednosti studentů Univerzity Palackého v Olomouci	98,5	A
Larp jako produkt cestovního ruchu – případová studia „Legie: Sibiřský příběh“	100	A
Moravské vinařské stezky	95,0	A
Přirozenost a osobní pohoda	94,0	A
Soutěžní a nesoutěžní vedení zájmových lezeckých kroužků a jejich vliv na chování zúčastněných dětí	96,7	A
Vegetariánství a veganství v cestovním ruchu	98,6	A
Život skauta: autoetnografická studie	97,7	A

Tabulka 21 - Výsledky hodnocení shrnutí na KRL

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět		
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D
<i>Závažnost</i>															
Analýza podmínek pro běžecké lyžování v zimních areálech			2			1									
Doplňky stravy u basketbalistů						6						1			
Ekonomická analýza rozvoje házenkářského klubu SK Žeravice			2												
Komunikativní dovednosti studentů Univerzity Palackého v Olomouci						2									
Larp jako produkt cestovního ruchu – případová studia „Legie: Sibiřský příběh“			3			2						1			
Moravské vinařské stezky															
Přirozenost a osobní pohoda						2					1	2			
Soutěžní a nesoutěžní vedení zájmových lezeckých kroužků a jejich vliv na chování zúčastněných dětí			3			6						6			1

Název práce	Pravopis a interpunkce			Gramatická konstrukce			Negramatická věta			Terminologie a význam			Návaznost vět			
	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	K	Z	D	
<i>Závažnost</i>																
Vegetariánství a veganství v cestovním ruchu						1						1				
Život skauta: autoetnografická studie			1									4				

Tabulka 22 - Kategorizace a závažnost chyb u shrnutí na KRL

4 Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala hodnocení kvality překladu anglických částí studentských prací na Fakultě tělesné kultury, konkrétně hodnocení kvality překladu abstraktů a shrnutí. Prvotní nápad na téma práce poskytnul MUDr. Pavel Maňák CSc. Dle mých informací se jedná o téma, kterému se doposud nikdo nevěnoval, protože konečné hodnocení prací se zabývá primárně věcnými informacemi a formou jejich podání. Kontrola anglických částí je tak jaksí opomenuta.

Hodnocení kvality proběhlo v praktické části práce pomocí hodnoticího scénáře. Práce byly hodnoceny na základě jejich bezchybnosti. V hodnoticím scénáři byla přesně stanovena kategorizace chyb – chyby v pravopisu a interpunkci, chyby v gramatické konstrukci, negramatické věty, chyby v terminologii a významu, chyby v návaznosti vět. Vzhledem k počtu prací a rozsahu nebyl hodnocen styl a užitelnost. Chyby byly dále hodnoceny dle závažnosti na drobné, závažné a kritické.

Výsledky hodnocení je nutné brát s jistou rezervou, protože se jedná o hodnocení kvality zhruba 30 % prací celkově obhájených na FTK ve školním roce 2018/2019. Je také nutné vzít v potaz to, že studenti si často nechávají tyto části překládat profesionálními překladateli, nebo alespoň lidmi s vyšší znalostí angličtiny.

U abstraktů z Katedry sportu se nejčastěji vyskytovaly chyby v terminologii a významu, nejhorší udělenou známkou bylo D. U shrnutí se naopak nejčastěji vyskytovaly chybné gramatické konstrukce, nejhorší známkou bylo také D. S výjimkou jedné práce se úroveň kvality abstraktu a souhrnu shodovala.

U abstraktů z Katedry aplikovaných pohybových aktivit se nejčastěji vyskytovaly také chyby v terminologii a významu, nejhorší udělenou známkou bylo také D. U shrnutí se nejčastěji vyskytovaly chybné gramatické konstrukce, nejhorší známkou bylo B. I zde se nachází jedna práce, kde se neshoduje úroveň kvality abstraktu a souhrnu.

Všechny abstrakty a souhrny z Katedry fyzioterapie byly ohodnoceny známkou A. U obou typů textu se nejčastěji vyskytovaly chybné gramatické konstrukce.

S výjimkou jednoho abstraktu byly všechny abstrakty i souhrny z Katedry přírodních věd v kinantropologii ohodnoceny známkou A. Nejhorší udělenou známkou bylo B. U obou typů textu se shodně nejčastěji vyskytovaly chybné gramatické konstrukce.

I u textů z Katedry rekreologie byly, s výjimkou jednoho abstraktu, všechny abstrakty i souhrny ohodnoceny známkou A. Nejhorší udělenou známkou bylo D. Nejčastěji se vyskytovaly chybné gramatické konstrukce.

Z celkového počtu 99 textů (jedna práce neobsahovala shrnutí) tak pouze 15 textů nebylo ohodnoceno známkou A. Cíl práce, tedy hodnocení kvality, byl splněn.

Za hlavní přínosy práce považuji v první řadě teoretickou sondu do problematiky kvality abstraktů a shrnutí v angličtině na FTK. Zajímavým zjištěním je především absence požadavků na úroveň angličtiny a akademický styl. Můžeme předpokládat, že požadavky na shrnutí také nejsou pevně stanoveny, vzhledem k rozdílné délce jednotlivých shrnutí. Dalším zajímavým zjištěním je, že nejčastěji se vyskytovaly chybné gramatické konstrukce. Dalším krokem v tomto směru by bylo zjistit, kolik těchto gramatických konstrukcí je způsobeno strojovým překladem. Tato informace může bezesporu posloužit i jako základ pro hlubší analýzu výuky angličtiny na FTK se zaměřením na gramatiku.

Aby však měla práce skutečně výpovědní hodnotu, bylo by nutné ohodnotit kvalitu všech prací, ne pouze vzorku.

Do budoucna bych chtěl práci rozšířit diskuzí se samotnými hodnotiteli kvalifikačních prací, zdali kontrolují úroveň angličtiny, popřípadě najít spojitost mezi hodinovou dotací angličtiny jednotlivých studijních oborů a jazykovou kvalitou textů v kvalifikačních pracích. Zajímavé by bylo také dotazníkové šetření, kolik studentů si nechává tyto části práce přeložit profesionálními překladateli.

5 Seznam příloh

Kompletní analýzy všech abstraktů a souhrnů, včetně jejich plného znění, se nachází v elektronické příloze a také na přiloženém disku.

6 Summary

This bachelor's thesis deals with translation quality assessment of English-written parts of bachelor's theses at the Faculty of Physical Culture. Its main objective is to objectively measure quality of abstracts and summaries included in student theses. The introduction outlines the general ideas discussed in the thesis, mainly the issue of quality, its objective assessment and the importance of quality assessment in translation. The bachelor's thesis is divided into a theoretical and a practical part.

The introductory chapter of the theoretical part deals with translation quality assessment in general. It briefly discusses approaches to translation quality assessment from various points of view, specifically the academic approach and the approach commonly practiced in the language industry. It also outlines the difference of quality assessment of literary and non-literary texts.

The first chapter of the theoretical part discusses translation quality proper. It aims to provide an overview on how various authors view and define quality in translation. The second and third chapters describe translation theory up to the 20th century and translation quality assessment from the 20th century.

The fourth chapter contains the main theoretical foundation for assessing quality of non-literary texts. It describes the approaches to quality assessment of Katherina Reiss, Louise Brunette and Riccardo Schiaffino with Franco Zearo. These authors defined various criteria to use during translation quality assessment. The ideas of Schiaffino and Zearo are especially important, as they detail which criteria need be fulfilled for a translation quality assessment to be objective. The model used in the practical part operates on the same principles that the model used by Schiaffino and Zearo does – quality can be measured by the number of errors. The fifth chapter describes error typology as outlined by Schiaffino and Zearo. Errors are divided into five categories: *spelling and punctuation*, *grammatical construction*, *ungrammatical sentences*, *terminology and meaning*, *sentence continuity*. Each error is also judged based on its gravity – *critical*, *major*, *minor*.

The sixth chapter introduces the concept of assessment scenario, an important tool for objective assessment of translation quality. Various parameters are described in the assessment scenario, such as the process of translation quality assessment, or its goals. The final chapter of the theoretical part describes both Czech and English academic style and academic writing. It also touches upon formal requirements for theses written at the Faculty of Physical Culture, and possible obstructions that might arise during the assessment itself.

The assessment scenario is then used in the practical part of the thesis. First, the amount of analysed texts is described, along with reasons for defining specific error categories. Then, the various criteria of the assessment scenario are specified, thus making the assessment objective. The assessment is then tested on two texts, an abstract and a summary. Each error is counted, noted into a table and assigned gravity and error points. At the end of each assessment, the TQI (Translation Quality Index) is calculated by dividing the number of words in a text by the total sum of error points. Each text is then assigned a mark from A to E, with A being the highest.

The results show that only 15 of the 99 texts did not get the highest grade possible, A. Most errors occurred in the *grammatical construction* category. The results also show that the quality of both the abstract and the summary in each individual work is not that much different, with the exception of two cases.

However, the more important finding is the fact, that the requirements for the level of English and style are not present in any form. As the analysed summaries also vastly differ in length, it might be safe to assume that neither the length of a summary is specified.

7 Bibliografie

AMOS, Flora Ross. *Early theories of translation*. New York: Octagon Books. 1973. ISBN 0-374-90176-7. Dostupné také z:

<http://www.gutenberg.org/files/22353/22353-h/22353-h.htm>

BASNETT, Susan. *Translation Studies*, 3rd ed. Abingdon: Routledge. 2002. ISBN 0-203-42746-7.

BENNETT, Karen. *English academic style manuals: A survey*. Journal of English for Academic Purposes. 2009. Dostupné z:

<https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S1475158508001069>

BRUNETTE, Louise. *Towards a Terminology for Translation Quality Assessment*. The Translator [online]. 2000 Dostupné z:

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13556509.2000.10799064>

CLARKE, Bryan. Malcolm Williams. *Translation Quality Assessment: An Argumentation-Centred Approach*. Cadernos de Tradução 2008, Dostupné z:

<http://www.periodicos.ufsc.br/index.php/traducao/article/view/8233>

ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-85866-21-8.

FIŠER, Zbyněk. *Tvůrčí psaní: malá učebnice technik tvůrčího psaní*. Brno: Paido, 2001. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-99-0.

HOUSE, Juliane. *Translation Quality Assessment: A Model Revisited*. Tübingen: G. Narr, 1997 ISBN 3-8233-5075-7.

HOUSE, Juliane. *How do we know when a translation is good?* In: Exploring Translation and Multilingual Text Production: Beyond Content. Mouton de Gruyter. New York. 2001 ISBN 978-3110167924

HOUSE, Juliane. *Translation Quality Assessment: Linguistic Description versus Social Evaluation*. In: Meta, vol. 46, Issue 2, June 2001. Dostupné také z <https://www.erudit.org/en/journals/meta/2001-v46-n2-meta159/003141ar/>

HOUSE, Juliane. *Translation quality Assessment*. Abingdon: Routledge, 2015. ISBN 978-1-315-75283-9.

CHAMONIKLASOVÁ, J. (2005). *Věcný text v české a anglosaské kultuře*. In Z. Fišer (Ed.), *Tvůrčí psaní – klíčová kompetence na vysoké škole*. Sborník příspěvků z mezinárodní konference. Brno: Doplněk.

JINDRA, Pavel. *Souvětí a odborný styl*. Třebíč: Akcent, 2007. ISBN 978-80-7268-460-1.

KABELKA, Petr. *Význam překladatelské kritiky a její vliv na českou překladatelskou estetiku*. AUC Philologica 1/2019. ISBN 0567826912019. Dostupné z https://karolinum.cz/data/clanek/7290/Phil_2019_1_0107.pdf

KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 80-244-0143-6.

KNITTLOVÁ, Dagmar, Bronislava GRYGOVÁ a Jitka ZEHNALOVÁ. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010. ISBN 978-80-244-2428-6.

KOO, Siu Ling a Harold KINDS. *A Quality-Assurance Model for Language Projects*. In: R.C. SPRUNG, *Translating Into Success: Cutting-edge strategies for going multilingual in a global age*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 2000.

LAUSCHER, Susanne. *Translation Quality Assessment*. The Translator [online]. 2000, Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13556509.2000.10799063>

LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. 4. upr. vyd. Praha: Apostrof. 2012. ISBN 978-80-87561-15-7

MEŠKO, Dušan, Dušan KATUŠČÁK a Ján FINDRA. *Akademická příručka*. České, upr. vyd. Martin: Osveta, 2006. ISBN 80-8063-219-7.

MUNDAY, Jeremy. *Introducing translation studies: theories and applications*. 2nd ed. Abingdon: Routledge. 2008. ISBN 9780415396936.

NEWMARK, Peter. *A Textbook of Translation*. New York: Prentice-Hall International, 1988. ISBN 978-0139125935.

NIDA, Eugene. *Toward a Science of Translating*. 2nd ed. Leiden: Brill Archive. 1964. ISBN 978-90-04-02605-6.

O'BRIEN, Sharon. *Towards a dynamic quality evaluation model for translation*. 2011. Dostupné z https://jostrans.org/issue17/art_obrien.php

REISS, Katharina. *Translation Criticism*. Abingdon: Routledge, 2014. ISBN 978-1-900650-26-7.

SCHIAFFINO, Riccardo & ZEARO, Franco. *Translation quality measurement in practice*. 2005. Dostupné z pdfs.semanticscholar.org/adda/d58a3789946e181f7939577ead3b7e238dc1.pdf

SCHIAFFINO, Riccardo & Franco ZEARO. *Measuring Quality in Translation: The Translation Quality Index and Other Methods*. 2003. Dostupné z <http://docplayer.net/9097450-Measuring-quality-in-translation-the-translation-quality-index-and-other-methods.html>

ŠANDEROVÁ, Jadwiga a Alena MILTOVÁ. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-86429-40-3.

TESAŘOVÁ, Drahomíra. *Jak napsat diplomovou práci*. Učební texty Husova institutu teologických studií v Praze. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-7000-325-1.

THELEN, Marcel. *Translation quality assessment or quality management & quality control of translation?*. Translation and Meaning. 8. 2008

TOURY, Gideon. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co. 1995. ISBN 90-272-2145-6.

WANG Jun-song. *Translation Quality Assessment: Bridge the Gap between Theory and Practice*. Journal of Literature and Art Studies. 2017. Dostupné z: <http://www.davidpublisher.org/index.php/Home/Article/index?id=33156.html>

WILLIAMS, Malcolm. *The Application of Argumentation Theory to Translation Quality Assessment*. Meta [online]. 2001. Dostupné z: <http://id.erudit.org/iderudit/004605ar>

ZEHNALOVÁ, Jitka, Ondřej MOLNÁR a Michal KUBÁNEK, ed. *Tradition and trends in trans-language communication: proceedings of the international conference Translation and Interpreting Forum Olomouc 2012 organized by Department of English and American Studies, Philosophical Faculty, Palacký University in Olomouc, Czech Republic, November 10-11, 2012*. Olomouc: Palacký University, 2013. Olomouc modern language series. ISBN 978-80-244-4079-8.

ZEHNALOVÁ, Jitka a kol. *Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4795-7.

Webové stránky:

FIŠER, Zbyněk (2017): *Akademické psaní*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: https://www.czechency.org/slovník/AKADEMICKÉ_PSANÍ

SDL Limited, 2000-2020. *SDL Multitrans 7 documentation: The LISA QA Model* [online]. [Cit. 15.4.2021] Dostupné z <https://docs.sdl.com/785465/788071/sdl-multitrans/the-lisa-qa-model>.

Anotace

Tato práce se zabývá hodnocením kvality překladu anglicky psaných částí bakalářských prací na Fakultě tělesné kultury. První část práce představuje teoretická východiska. Druhá část práce představuje model hodnocení. Výstupem práce jsou tabulky s číselným vyjádřením kvality.

Klíčová slova: hodnocení kvality překladu, kritika překladu, studentské práce

Abstract

This bachelor's thesis deals with translation quality assessment of English-written parts of bachelor's theses at the Faculty of Physical Culture. The first part introduces theoretical foundations. The second part introduces a model used for translation quality assessment. The results of this thesis are compiled into tables in which quality of each work is represented by a numerical value.

Keywords: translation quality assessment, translation criticism, student theses